

SANDARA

LITHUANIAN

NEWSPAPER

Kovas - March, 1988

Nr. 3

USPS 480-880

ISSN 8750-2348

SANDARA

Published by the Lithuanian
National League of America

P.O. Box 241
Addison, IL 60101
Phone (312) 543-8198

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS ATSTOVAVIMAS WASHINGTON, D.C.

Joint Baltic American
National Committee
(JBANC)

The United States does not recognize the
incorporation of Estonia, Latvia and Lithuania
into the Soviet Union

Estonian American National Council, Inc.
American Latvian Association in the United States Inc.
Lithuanian American Council, Inc.

JUNGTINIO AMERIKOS PABALTIEČIŲ KOMITETO (JBANC) METINIS PIRMININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Nuotr. kairėje: 1988 m. kovo 5 d. posėdyje tautybių pirmininkai: iš k. į deš. Amerikos Estų Tarybos pirm. J. Simonson, Amerikos Latvių S-gos JAV pirm. A. Lambergas, kuris pagal rotacinę tvarką šiais metais pirmininkauja, ir Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. G. Lazauskas. Nuotr. dešinėje: ALT delegacija, atstovaujanti lietuviams, iš k. į deš. Milda Vaivadienė - ALT Wash, DC atst. pav. ir JBANC išdininkė, G. Lazauskas - ALT pirm., prof. dr. J. Genys - ALT Wash, DC ir JBANC atstovas, Ginta Palubinskaitė - JBANC visuom. ryšių dir. Trūksta Lietuvos atstovo St. Lozoraičio, kuris dalyvavo pradžioje posėdžių.

ALTO ATSTOVAI DALYVAUS ANTIBOLŠEVIKINIŲ TAUTŲ BLOKO TARPTAUTINĖJE KONFERENCIJOJE WASHINGTON, D.C.

1988 m. gegužės 13 - 15 dd. Wash. DC įvykstančioje konferencijoje dalyvaus Amerikos Lietuvių Tarybos atstovai - ALT vicepirm. pulk. K. Oksas ir ALT Washington, DC atstovas prof. Dr. Jonas Genys.

DEMONSTRACIJA PRIE SOVIETŲ AMBASADOS WASHINGTON- D.C. PAMINĖTI DIDIEJI 1949 M. IŠ PABALTIJOS VEŽIMAI Į SIBIRĄ.

ALTO, latvių ir estų iniciatyva, Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas (JBANC), dalyvaujant ALT atst. dr. J. Genyui ir ALT pirm. G. Lazauskui, 1988 m. kovo 25 d. prie Sovietų Ambasados buvo padėti trys gedulo vainikai, ant kurių sužymėti išvežtųjų skaičiai: latvių - 43,231, lietuvių - 80,000, estų - 60,000. Tais metais daugiausia buvo vežami ūkininkai, prievarta vykdant žemės ūkio kolektyvizaciją. Sov. Ambasada atsisakė iš delegacijos priimti Gorbačioviui laišką ir tuo metu kalbėti. Laiškas įteiktas kitu keliu.

Nuotr. kairėje: gedulo vainikai padėti prie Sov. Ambasados. Nuotr. dešinėje: prieš padedant vainikus - iš k. į deš. latvių atst. Ojars Kalniņš (JBANC pirm.), estų atst. Mari-Ann Rikken ir ALT atst. prof. dr. Jonas Genys.

Tą pačią dieną, kaip pati Sovietų spauda pranešė, tuo tikslu gedulo vainikai buvo padėti Taline ir Rygoje. Tikriausiai taip pat buvo ir Lietuvoje, atžymint baisesnius vežimus negu 1941 m.

● ALTO METINIS SUVAŽIAVIMAS
įvyks 1988 m. spalio 22 d. Chicagoje,
Lietuvių Tautiniuose Namuose.

● VLIKO SEIMAS numatytas 1988 m.
lapkričio pirmoje savaitėje, Bostone.

● TAUTOS FONDO metinis suvažiavimas
šaukiamas 1988 m. gegužės 7 d. Kultū-
ros Židinyje, Brooklyn, NY.

● ALTAS ruošiasi atitinkamai paminėti
1988 m. spalio 30 d., kada prieš 40 me-
tų į JAV atplaukė pirmas laivas su
lietuviais tremtiniais, pagal ALT iš-
rūpintą DP bilį.

● Amerikos Lietuvių Tautinės SANDA-
ROS įsisteigimo 74 metų sukaktis suei-
na 1988 m. spalio 4 d.

Published monthly by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC., 208 West Natoma Ave. P.O. Box 241, Addison, Illinois, 60101-3506.

Second class postage paid at Addison, Illinois, and additional Post Offices.

POSTMASTER: Send address changes to SANDARA, 208 West Natoma Ave. P.O. Box 241, Addison, IL 60101.

Subscription per year \$ 10. Single copy \$ 1. (or by membership)

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

Eina nuo 1914 metų.
Nuo 1914 m. ATEITIS - Boston, MA.
NUO 1918 m. SANDARA - Boston, MA.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara
Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P. Dargis,
pirmininko vicepirmininkas - Aleksandras J. Chaplikas,
antrasis vicepirmininkas - Julius R. Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas,
centro valdybos išd. - Hildė Kuzienė,
centro valdybos vicepirmininkai:
Alena Devenienė, Antanas Andriulionis,
dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas P. Dargis, Vyto Užnys.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita Rimkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija:
Edvina Yankus (Miami, FL),
Edvardas Boreila (Chicago, IL.), Petras Bružas (Chicago, IL.), Antanas Sukauskas (Detroit, Mich.), dr. Algirdas Budreckis (Boston, MA.), Vaclovas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruokis (Los Angeles, CA), Stepas Paulauskas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisinis patarėjas: adv. Robertas J. Zapolis.
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS:
P.O. Box 241, Addison, IL 60101

ŽVILGSNIS NUO ATLANTO

Sunkiai įtikinama, kad šiuo metu vien Floridos Miami mieste gyvena net 60,000 kubiečių. Jie visi čia atsidūrė bėgdami nuo komunizmo ir nuo Castro teroro. Ir jie visi gyvena tomis pačiomis viltimis kaip ir mes, dar sugrįžti į savo gimtuosius namus. Ir nors jų gimtoji žemė yra vos tik už 90 mylių, jiems ji yra tokia tolima, kaip ir mūsų už 3,000 mylių.

Miami kubiečiai yra sudarę pavyzdinę savo tautinę bendruomenę. Visi jie yra darbštūs ir pareigingi šios šalies gyventojai. Miami mieste jie yra sukūrę daugelį smulkiosios pramonės ir prekybos įmonių ir susiradę pastovius darbus.

Bet svarbiausia, kad ši drausminga bendruomenė sudaro stiprų ir vieningą kovos junginį prieš pasaulinio komunizmo užmačias. Šiai kovai vesti ir puoselėti, jie yra sukūrę bilijoninį fondą. Jie jį nuolat didina ir išlaiko. Jie nori visomis priemonėmis perduoti šios kovos dvasią ir nusiteikimą priaugančioms kartoms ir gyvenamajai aplinkai.

Šios šalies valdžiai ir visai tautai jie nuolat visomis priemonėmis primena, kad pasaulinio terorizmo lopšys

šiuo metu yra jų tėvynė Kuba. Per šiuos du dešimtmečius mažiausia 20,000 teroristų iš viso pasaulio buvo apmokyti Kuboje. Jie išėjo akademiškai paruoštas terorizmo apmokymo mokyklas ir "trainingo" stovyklas. O šių mokyklų profesoriai ir trenariai yra Rusijos bolševikai. Jų propaganda nuolat kartoja, kad amerikiečiai neturi tikėti, kad kas įvyko Kuboje gali vieną dieną įvykti ir Amerikoje.

"Et tu, Brutus, contra me" (Ir tu, Brutai, prieš mane). Šitaip prieš du tūkstančius metų sušuko imperatorius Cezaris, atvykęs į senato posėdį ir pamatęs kelis senatorius nuogais durklais. Šių senatorių eilėje stovėjo nuogų durklu rankoje ir jo geriausias draugas, jo kariuomenės vadas Decimus Brutus.

Turbūt, panašiai galėjo sušukti ir mūsų dr. K. Bobelis, kai vasario m. 20 dieną VLIKo Tarybos posėdyje Krikščionių demokratų pirmininkas metė balsą prieš jo kandidatūrą į VLIKo pirmininkus.

Žinoma, VLIKo pirmininko pareigos anaiptol niekada nebuvo ir šiandien nėra neatskiriama su viena ar kita asmenybe. Nuo VLIKo suorganizavimo Lietuvoje iki šių dienų jau yra net septyni asmenys pasikeitę VLIKo pirmininko pareigose. Tad nenuostabu, kad ir ši kartą šalia dr. K. Bobelio buvo pasiūlytas dar ir kitas kandidatas.

Bet šis naujas, Krikščionių demokratų pirmininko pasiūlytas kandidatas rinkimų išvakarėse "Draugo" nr. 31 paskelbė net ir savo "politinę" platformą. Ir šioje platformoje jis juodu ant balto paskelbė ne ką kitą, bet VLIKo, tokio koks jis yra, likvidavimo užmačias.

Lietuvos žemėje 1944 m. vasario m. 16 d. buvo paskelbta VLIKo deklaracija. ... "politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, nutarė sujungti visas savo jėgas bendram darbui ir sudarė VLIKą". Pirmininkas VLIKo pirmininkas St. Kairys liu-

dija: "VLIKo, kaip vyriausio ir vieningo kovai vaduoti organo pareiškimas buvo tautos sutiktas su entuziazmu. Jo autoritetas, niekieno neginčijamas, pasidarė absoliutus".

Vėliau, jau išeivijoje, VLIKo vardu jį sudarančios politinės grupės Lietuvos žemėje paskelbtą deklaraciją dar kartą savo parašais patvirtino: "Lietuvos laisvės kovos vieninga vadovybė laisvame pasaulyje yra apsijungęs VLIKas".

Tačiau Krikščionių demokratų pirmininko pasiūlytas kandidatas į VLIKo pirmininkus savo platformoje išsipareigojo: "ALTui ir Lietuvių Bendruomenėms palikti vykdyti Lietuvos laisvinimo veiklą. VLIKas pasiliktu patarėjo, koordinatoriaus ir bendradarbio rolėje". Žinoma, tai nėra niekas kitas, kaip tik pasiūlymas VLIKą sulikviduoti, palaidoti dar Lietuvos žemėje padarytus politinių grupių išsipareigojimus ir VLIKo vietoje sukurti kažkokį naują, jau labai neaiškios paskirties organą. Bet ar V. Dambrava, ar A. Rudis turi teisę tokius sprendimus padaryti ???

Kiek anksčiau PLB-nės pirm. V. Kamantas savo laiške VLIKo pirmininkui irgi primygtinai siūlė VLIKo likvidavimo planus. Tiesa, keli veikėjai yra spaudoje pasisakę, kad tai buvo jo asmeniškai nuomonė. Bet, deja, ši "asmeniškai" nuomonė buvo surašyta ant "oficialaus" PLB-nės blanko ir pirmininko titulu pasirašyta. Iki šiol ne tik PLB-nės valdyba, bet ir nei vienas jos narys nerado reikalo viešai nuo šios "privačios" nuomonės atsiriboti. Lygiai taip pat ir Krikščionių demokratų vadovybė dar iki šiol nuo A. Rudžio veiklos neatsiribojo.

Tad, žvelgiant nuo Atlanto, tikrai neaišku, kokios sąlygos ir priežastys privertė mūsų krikščionius demokratų pasekti Decimus Brutus pavyzdžiu?

Šia proga labai gaila garbingos atminties VLIKo steigėjo ir ilgamečio jo pirmininko M. Krupavičiaus. Jis, turbūt, jau kelis kartus apsisvertė grabe, matydamas kokiais klystkeliais nužygiavo jo palikuoniniai.

Jonas Daugėla

Plečiant ryšius su didžiąja Amerikos spauda

Prel.dr. Juozas Prunskis
Alto Informacijos direktorius

Mums labai svarbu plėsti ryšius su didžiąja Amerikos spauda. Tas ir nuvedė mane į informacijos biurą - City News Bureau, kurio būstinė yra Chicago miesto centre, 35 E. Wacker Dr. Tai plačios apimtys informacijų centras, kuris aprūpina žiniomis "Chicago Tribune", "Chicago Sun Times" ir "New York Times". Šis biuras buvo įsteigtas 1890 m., taigi veikia beveik visą šimtmetį. Jį įkūrė didieji Chicago dienraščiai, kad per visą parą budėtų, dieną ir naktį, ir rinktų miesto žinias, perduotų minėtiems laikraščiams, kurių korespondentai ir reporteriai naktimis, savaitgaliais, popietėmis nedirba ir neišstengia visur aplakstyti. Šis biuras dar aptarnauja 30 radijo stočių, televizijos stotis bei AP ir UP žinių agentūras. Jame dirba 45 žmonės. Biuras niekada neužsidaro, net ir naktį jame budi keturi tarnautojai - laikraštininkai.

Apie tą visą pasakojo man to biuro vedėjas Paul Zimbrakos, graikas, bet gimęs Amerikoje. Jis studijas išėjęs Rooseveltto universitete, kur gilinosi politinius mokslus ir filosofiją. Kai kurį laiką dirbo "Daily News" dienraštyje. Jis parodė man jų įstaigoje turimus 18 kompiuterių, kuriais žinios surašomos ir perduodamos dienraščiams bei radijui, televizijai. Šis informacijų biuras dar turi 10 nešiojamų kompiuterių, kuriuos jų reporteris, prisijungęs prie telefono gali iš bet kurios vietos perduoti naujas informacijas.

- Su koku pasirengimu priimate žurnalistus į savo įstaigą? - paklausiau biuro vedėją.

- Baigusius universitetą su bakaluro diplomu. Pačioj pradžioj atlyginimas nėra labai aukštas - 180 dol savaitei, bet mūsų biure yra gera praktika. Porą metų padirbėjęs reporteris gali pereiti dirbti kuriame laikraštyje.

Lietuvių šiuo tarpu neturime šiame informacijų biure.

- Kokiose vietose biuro reporteriai budi rinkdami žinias?

Vyriausybės įstaigose, teismuose, policijoje, miesto vadovybėje ir visur kitur, kur gali įvykti kas nors naujesnio.

- O kaip su etninių grupių renginiais? - paklausiau, prisiminęs, kad jų reporteris net buvo atvykęs pas lietuvius, kai Marijos aukštesnės mokyklos salėje buvo Lietuvos nepriklausomybės minėjimas.

- Mes daugiausia domimės bendro pobūdžio, visus interesuojančiais įvykiais, bet jei kas didesnio įvyksta etninių grupių veikime, jei, pavyzdžiui, jų kokiame renginy dalyvaus gubernatorius, mes savo reporterį pasiųsiame. Tačiau susirinkimų, fondo vajų mes paprastai nelankome.

- O kaip su demonstracijomis? Ar būtina, kad susidarytų didesnis demonstruotojų skaičius, tik tada savo reporterį pasiunčiate?

- Dalyvių skaičius nesudaro lemiamos reikšmės. Jeigu, pavyzdžiui, prie gubernatoriaus įstaigos demonstruos net tik du žmonės, mes galime savo reporterį pasiųsti. Mes visada sekam radijo, televizijos pranešimus ir, jei kur kas įdomesnio įvyksta, tuoj siunčiame reporterį. Jei prezidentas atvyks į Chicago, mūsų žmogus prie jo bus dieną naktį. Kai prezidentas Carteris, atvykęs į Chicago, išėjo sportuodamas pabėgioti, su juo bėgo ir mūsų reporteris, stebėdamas bei sekdamas užfiksavo, jei kas įdomesnio įvyktų. Kai prezidentui Reaganui buvo daroma vėžio operacija, mes pasiuntėm savo korespondentą pas šios srities specialistą daktarą Chicagoje, kad duotų savo paaiškinimus apie tokias operacijas, apie gimimo galimybes. Mes budėjome miesto rotušėje, kai meras Washingtonas gavo širdies smūgį ir pirmieji davėme pranešimą apie jo mirtį.

Jei kovoj nelygioj
Net visi mes žūsime
Už mūsų tėvų laisvę,
Dulkės mūsų kovos!

Balys Sruoga
(1944 m. Stutthofas kacetė)

Kaip finansiškai išsilai-
kote?

- Mes esame didžiųjų laikraščių sukurtas ir laikomas informacijų šaltinis, o pagrindinės pajamos ateina iš mūsų teikiamų žinių radijų, televizijos stotims, žinių agentūroms.

Ar Jūs turite kokių skyrių kituose miestuose?

- Kitur savo padalinių neturime, bet mes artimai bendraujame su panašiais biurais New Yorke, Washingtone, Kalifornijoje. Iš viso turime tokius draugiškus bendravimo ryšius su 12 panašių biurų.

Šio biuro vedėjas Zimbrakos, su kuriuo kalbėjau, yra religingas žmogus, turi artimus ryšius su savo bažnyčia. Mes kalbėjome bėpietaudami restorane, bevalgydami pasniko patiekalą. Jis džiaugėsi, kad jų biure yra dirbė Mike Rojko, Walter Jacobson ir daug kitų dabar pasižyminčių komunikacijos darbe. Jis pasakojo, kaip jie budriai dieną naktį sekė įvykius, kai į Chicago buvo atskridęs po-
piežius.

- Ar yra galimybių į šį jūsų spaudos biurą įsijungti lietuviui reporteriui?

Kodėl ne! Jeigu turi išsilavinimą žurnalistikoje, jeigu yra praktikoje pasireiškęs, pvz. mokyklos laikraštelyje ar kitoj spaudos, gali įsijungti.

- Kaip jums galima žinias perduoti, kaip reporterį pasi-
kviesti?

Mūsų įstaiga budi dieną naktį, visada pasiekama telefonu (312) 780 - 8100, ar atvykstant į mūsų būstinę, 35 E. Wacker Dr., kambarį 792.

Geriausia jaunimui dovana

Neseniai spaudoje pasirodžiusi teisininko a.a. Algirdo Leono parašyta istorinė apysaka "GIEDRĖ" gerai tinka kaip prasminga dovana mūsų vyresniojo amžiaus jaunimui.

Knyga yra 166 pusl., kietais viršeliais, kaina \$ 6.00 (šeši) doleriai su persiuntimu. Galima gauti pas G. LEO-NIENĘ, Sunset Hill Rd., Bradford, NH 03221 taip pat ir "Lithuanian Catholic Press Publishers of Draugas", Čikagoje.

ATKARPA

Sandaros prenumeratos
pratęsimui

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

LIETUVI, NEPAMIRŠK LIETUVOS!

(Sibiro lietuvių šauksmas)

LIETUVOS LAISVINIMO VEIKLAI
REIKIA PARAMOS!

Nė viena auka nėra permaža!

Siunčiu \$.....auką Amerikos Lie-
tuvų Tarybai, 2606 W. 63rd Str.,
Chicago, IL 60629.

Pavardė ir adresas.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dėkojame!

(Atkarpa)

Isteigta 1896

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPĖLIS

T
M
D

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS:
Post Office Box 241, Addison, IL. 60101

CENTRO VALDYBA:

pirm. Gertruda Dargis
2040 Springhill Road
Pittsburgh, Pa. 15243

Sekr. GROŽVYDAS LAZAUSKAS
208 West Natoma Ave.
Addison, IL. 60101

Ižd. Aleksandras Chaplikas
788 East Broadway
So. Boston, Mass. 02127

SVETIMTAUČIAI

APIE DR. VINČĄ KUDIRKĄ

Suomių rašytoja MAILA TALVIO apie Dr. VINČĄ KUDIRKĄ

Suomių rašytoja Maila Talvio (gimusi 1871, mirusi 1951) su savo vyru kalbininku prof. J. Mikkola 1894 pirmą kartą lankėsi Lietuvoje. Apsigyvenę Plokščiuose, prie Nemuno, mokėsi lietuvių kalbos. Ten susipažino su dr. Vincu Kudirka.

Plokščiai, miestelis ir dvaras, yra Šakių apskrityje, kairiame Nemuno krante, prie Varguvos upelio, 8 km žemiau Veliuonos. Plokščiuose 1889-1899 metais taikos teisėju buvo lietuvių tautinio atgimimo veikėjas Petras Kriaučiūnas. Tuo laiku Plokščiai buvo svarbiu Tautiška atgyjančios Lietuvos centru. Čia nuolat lankėsi dr. Vincas Kudirka, Tomas - Vaižgantas, A. Sabaliauskas. Lietuvių kalbos studijų tikslais čia lankėsi A. Baranauskas, K. Jautis, J. Jablonskis, rusų kalbininkas Aleksandrovas, akademikas Baudouin de Courtenay, Aage Benedictsen - Meyer, E. Volteris, suomių kalbininkas Mikkola su savo žmona rašytoja Maila Talvio ir kt.

Tuo metu Kudirka dažnai atvykdavo pas teisėją Petrą Kriaučiūną, buvusį Marijampolės gimnazijos lietuvių kalbos mokytoją, ir ten taisydavo savo sveikatą. Maila Talvio turėjo progos iš arčiau pažinti V. Kudirką, nes dvi vasaras iš eilės lankėsi Plokščiuose. Vėliau, 1907-1908 m., ji parašė savo atsiminimus.

Atsiminimai labai nuotaikingi, gražiai pavaizduoja patį šeiminką Petrą Kriaučiūną ir dr. Vinčą Kudirką, o taip pat vasaros gamtą Lietuvoje. Aprašomas ir Vinco Kudirkos suėmimas, kurį išgyveno pati Maila Talvio.

Tos suomių rašytojos raštų yra gana daug, ir lietuvių kalbą išversti du romanai. Vienas, "Dvi meilės", išleistas 1898, kur vyriausias veikėjas yra lietuvis Vytautas Dargis. Sakoma, kad to veikėjo paveikslu buvęs Vincas Kudirka. Antras romanas "Varpas", kuriame vaizduojama suomių tautos kova už tautos laisvę, ir lietuvių kalbą išverstas 1936 metais.

Rašytoja visą laiką gyveno prie Helsinkio labai užsidariusi, nepriimdama svečių. Bet 1936 metais prie jos prisiskverbė prof. J. Brazaitis ir A. Vaičiulaitis.

Antanas Vaičiulaitis savo knygoje "Nuo Sirakūzų lig šiaurės elnio" (1937) taip aprašo aną apsilankymą:

ANT MARIŲ KRAŠTO

Pro medžius tarpais šmėstelia balzganas jūros paviršius. Tuoj už Helsinkio, prie šitų rudų uolų tarp tiesių pušų, rami ir vieniša kažkur gyvena profesorius Mikkolos šeima. Čia bemaž tylu: tik retkarčiais pravažiuoja automobilis ar praeina suomė. Anapus medžių ilsisi nematoma jūra - ir mes jaučiam tylą jos alsavimą. O lėta šiaurės saulė pro šakas kloja spindulius ant žemės - ir tartum būtų šventė, poilsio ir nieko neveikimo diena.

Ant marių kranto erdvus sodas, - ir jame nė gyvos dvasios. Pirmiausia pasirodo didelis šuva ir taikiai mus stebi. Kol atėjusi tarnaitė rakina vartus, mes galvojame, kad smalsuoliams ne taip lengva patekti į jaukius Maila Talvio, profesorius Mik-

kolos žmonos sodus ar svečiuotis po jo stogu. Ten, ant smėlėto tako, matom ir mus artėjant moterį. Jos plaukai tamsūs, o akys taip giedriai mėlynos. Mes jai sakomės iš Lietuvos krašto, kur ji pati prieš keturiasdešimt metų yra viešėjusi prie gražių Nemuno krantų. Ūmai josios akys nustemba, ji žiūri į mus, lyg dar ko nesuvokdama. Josios rankos skėstelia, lyg netikėtą žinią išgirdus, ir štai mes savo ruožtu nustembam, kad Maila Talvio ir mus prabyla lietuviškai.

- Mieli, mieli sveteliai!... Ir ji vis dar kartoja:
- Iš Lietuvos!

- Iš kur, ponija, mokat lietuviškai?
- O tada, kai su vyru Plokščiuose gyvenom... Bet dabar jau sunku man prisiminti...

Ji vedasi mus į vilą, o iš šono lydi mus pasitikęs šuva. Lėta tai čiulba paukštytės šakose. Kambaryje žiūrim į paveikslus, į garsiojo jų rašytojo A. Kivi statulą, ir to Kivi, kuris lig gyvas buvo nežinomas, net atvaizdo kito nepaliko, išskyrus mirties patalę jau padarytąjį....

Maila Talvio (jos vyro nėra namie - automobiliu prieš porą dienų iškeliavo į Suomijos gilumą) mums kalba apie tuos rašytojus, kurie yra čia buvę ar drauge net taisę savo kūrinių korektūras, pasakoja apie gerus savo pažįstamus - ir iš pastarųjų daugelio jau nėra žemė. Seniai nėra ir mūsų tautiečio Vinco Kudirkos, kuris anais laikais panemunėse viešėjusiems Suomijos svečiams paliko nenykstančius atminimus. Ir rašytoja pasiremia ant stalo, tartum išsižiūri į kažką tolybėje prieš save ir susigraudinus sako mums:

(Bus daugiau)

(Ši aprašymą, liečiantį dr. Vinčą Kudirką ir rašytojos Maila Talvio apie V. Kudirką atsiminimus, Sandarai atsiuntė Vacius Prižgintas, gyv. Los Angeles, CA.)

Isteigtas 1889 metais

Leidžia VARPININKŲ FILISTERIŲ DRAUGIJA

Redaktorius:
ANTANAS KUČYS
1448 Star Lane
Lemont, IL 60439

Administratorė:
Elena Rūkienė
3346 West 65th Place
Chicago, IL 60629

Šiame "Varpo" nr. 22, 1987 m. numeryje Jonas Daugėla savo straipsnyje "Šimtmečio sukakties išvakarėse" aprašo apie 1888 m. birželio 29 d. Marijampolėje per Petrines, atlaidų priedangoje, lietuvių studentų suvažiavimą, kada buvo nutarta leisti "Varpą", redaktorių išrenkant V. Kudirką. Tada, prieš šimtą metų, ir prasidėjo varpininkų sąjūdžio užuomazga. Pats "Varpo" pirmasis numeris pasirodė 1889 metais. Taigi dar sekančiais metais, 1989 m., minėsime "Varpo" šimto metų sukaktį.

Dr. Kazio Karvelio yra šie straipsniai: Gorbačiovo reformų padariniai okup. Lietuvoje, Lietuvių emigrantų keliais, A. A. Feliksas Motūzas.

Dr. Vincas Vyčinas rašo "Perkūno raida nuo žemės į dangaus dievybę", Antanas Kučys - "Kairės ir dešinės formavimasis", yra dr. Jono Balio str. apie lietuviško velnio istoriją, Vytauto Bildušo, Algirdo Gustaičio, dr. Sauliaus Šimoliūno straipsniai ir įvairūs skyriai.

Žurnalo "Varpo", 224 pusl., kaina yra tik 4 doleriai.

LIŪTAS GRINIUS

MEDICINOS ISTORIJA

Tęsinys

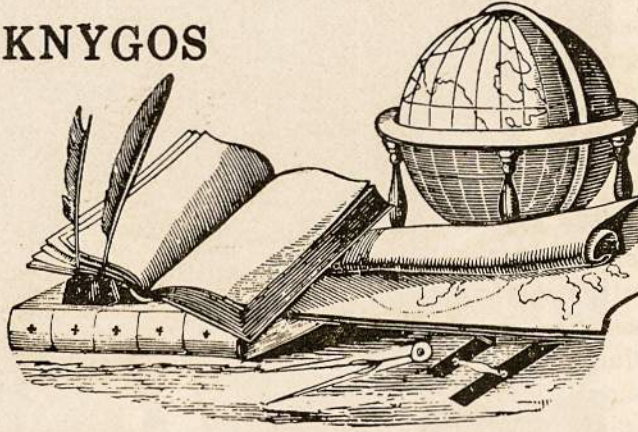
II

Atsižvelgiant į šio straipsnio pradžioje išreikštas mintis, dr. J. Meškauskas priėmė sau per platų uždavinį, nei pajėgė įvykdyti. Autorius naudoja gausiu dr. K. Pemkaus literatūros rinkiniu, bet galėjo savo šaltinių sąrašą dar daugiau praplėsti. Jis pasirinko ribotos kompiacijos kelią, kuris medžiagos neinterpretuoja, medicinos pastangų veiksmingumo nepasveria, bet tik patiekia temomis sugrupuotą medžiagą. Tai yra naudinga, bet jokių būdu neatitinka šiandieniniam istorikui – vertintojui taikomiems reikalavimams. Mokslinio pobūdžio veikalui yra taip pat būtinos šaltinių nuorodos. Kai kurie dr. J. Meškausko bendradarbiai savo tekstų pabaigoje parodo naudotus šaltinius, bet dr. J. Meškausko teksto šaltinių nuorodos nėra sistematiškos ir dažnai yra sunku nustatyti šaltinių tikslų vardą ar patiekiamų davinį metus.

Blogiausią įspūdį sudaranti veikalo vieta yra, tačiau, pačioje jo pradžioje. Dr. Jono (ne Juozo) Meškausko paruošta santrauka anglų kalboje šiausia plaukus savo terminologija: humanitarinis fakultetas yra vadinamas "Humanitarian", nors JAV jo atitiktė būtų "languages and liberal arts", inžinerija yra neteisingai rašoma "Engineering", fakultetas turėtų būti rašomas "department", teologija – "Theology", farmakologijos skyrius – "Department of Pharmacology", ir t.t. Po keturiasdešimties metų gyvenimo Amerikoje, vietinės angliškos terminologijos nežinojimas mūsų gydytojams ir šio veikalo leidėjams negali būti atleistas.

Jeigu paminėtų asmenų rodyklė ženklina žmogaus vertę Lietuvos medicinoje, tai svarbiausiu asmeniu Lietuvoje turėtų būti prof. Vladas Lašas, kurį autorius paminė 36 kartus. Prof. V. Lašas buvo ilgametis medicinos fakulteto dekanas, bet žmonių jis negydė. Jo žmona, prof. Janina Mackevičaitė-Lašienė, taip pat medicinos mokslininkė ir autorė, rodyklėje vietos negavo, nors jos rašiniai yra paminėti medicinos fakulteto darbų sąrašė. Antroje vietoje su 29 nuorodom yra šio veikalo autorius, trečioje – prof. Petras Avižonis (26), ketvirtoje – dr. Balys Matulionis (22), o penktą dalinasi

KNYGOS

chirurgas Vladas Kuzma su ne gydytoju prezidentu Antanu Smetona (po 21). Jau vien ši aritmetika rodo, kad autoriaus atranka rėmėsi JAV įprastu bibliografijos svoriu, o ne sunkesniu asmens įtakos tautos sveikatingumui ir jo darbų kokybės įnašų įvertinimu.

Knygoje nėra užsiminta apie užsienio pagelbą mūsų medicinai. Pav., nėra paminėtas JAV Raudonojo kryžiaus plk. med. gyd. E. Ryan (jis nėra paminėtas ir bostoniškoje Lietuvių enciklopedijoje), ne užsiminta britų filantropistės Lady Paget misijos pagelba, nei Amerikos lietuvių pagelba besikuriančiai Lietuvai. Ši pagelba buvo apčiuopiama. JAV plk. W. Greene, karinės misijos nario Lt. R. Hale nurodymu, Lietuva iki 1919 m. pradžios gavo medicinos reikmenų už \$700, 000, aprangos už \$2,059,450, maisto už \$1,660,250 (ž. K. Ališauskas, "Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės", I, 330, Chicago, IL 1972).

Lietuvos karinės sanitarinės tarnybos raida yra užsiminta, bet davinų nedaug. Prabėgomis yra paminėti vokiečių okupacijos metais veikę savisaugos batalionai, tačiau nieko nėra pasakyta apie sanitarinę tarnybą juose. Savivaldybių medicinos skyrių veikla yra aptarta, tačiau jų uždaviniai ir problemos, pasisėkimai ir nepasisėkimai nėra išryškinti... Ligonių kasos yra užmintos perspausdinant įstatymus ir duodant narių skaičius, bet jų reikšmė nėra pasverta ir nėra palyginta su kitų valstybių gydymo apdraudos sistemomis.

Knygoje taip pat nėra statistinių žinių apie Lietuvos gydytojų mokslinimąsi ir tobulinimąsi užsieniuose. Kiekvienos srities istorinė apžvalga būtų praturtinta parodant kokių kraštų (ir mokyklų) įtakos veikė Lietuvoje.

Šio apžvalgininko, kaip gydytojo sūnaus, dėmesį atkreipė taip pat kelios šeima liečiančios klaidos ir praleidimai.

Priešingai 567 psl. teigimui, dr. Kazys Grinius (1866–1950) nebuvo rusų karo laivyno gydytoju, bet po Maskvos medicinos fakulteto baigimo 1896 m. priėmė darbą, kaip Kaspijos jūros keleivinio laivo civilis gydytojas. Grįžus į Lietuvą be sutaupų medicinos praktika ir pragyvenimui reikalingas uždarbis nebuvo tikri: reikėjo bent kuklių sutaupų pragyvenimui ir praktikos pradžia.

Knygoje nėra užuominų apie medicinos ir ypač sveikatingumo profilaktikos įstatymus ir savivaldybių sveikatos reikalavimus (įskaitant maisto gamyklų, valgyklų – restoranų, parduotuvių priežiūrą, reikalavimus kirpėjams ir kirpykloms ir kt.), kurių gal svarbiausiu autorium visuose keturiuose demokratiniuose Lietuvos seimuose buvo dr. K. Grinius. Jo galvoseną, ligų išvengimas propaguojant higieną ir gerinant gyvenimo sąlygas buvo svarbesni neturtingai tautai, nei brangus apsigusių gydymas, nes tautos sveikatingumas pareina daugiausiai nuo ligų išvengimo.

Nei vienu žodžiu nėra paminėtas dr. K. Griniaus nuolatinis teigimas, kad "tauta be vaikų yra tauta be ateities" ir pastangos Lietuvoje skatinti daugiavaikes šeimas. Rūpestis tautos sveikata, mirtinumo mažinimu ir tautos prieaugliu buvo svarbiausi Lietuvos gydytojų uždaviniai nepriklausomoje Lietuvoje ir turėtų būti neapleisti nei šiandien. Dr. J. Meškauskas šių temų, deja, nepalietė.

Draugijos kovai su džiova sanatorijos (150 lovų) ir Aukšt. Romainiuose (60 lovų) yra beveik praleistos, nors yra minima žydų sanatorija A. Romainiuose. Nieko nepasakyta apie DKD (TBC) darbą Vilniaus krašte, kurio dalį 1939 – 1940 metais administravo gail. sesuo Kristina Grinienė (1896–1987). Tai buvo iš lenkų perimta džiovininkų sanatorija Švenčionėliuose (150 lovų), dispanseris Vilniuje, motorizuota rentgeno mašina. Darbas vilniuje ne tik rekonstruavo Lenkijos kovai su džiova institucijas, bet labai aktyviai vykdė atlietuvinimą šių institucijų tarnautojų tarpe.

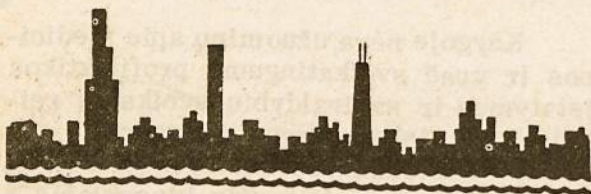
Minint okupacijų metus, buvo galima nurodyti bolševikmetyje ir vokiečių okupacijos metu dr. K. Griniaus vadovautą sveikatos švietimo skyrių, kurio žinioje buvo sveikatos apsaugos propaganda ir išpūdingos kilnojamos šimtų žmogaus organų parodos (pvz. alkoholizmo žala kūnui).

Šios kritiškos pastabos nesiekia nuvertinti autoriaus ir Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos įnašo kaupiant medžiagą Lietuvos medicinos istorijai. Darbas yra svarbus ir šis veikalas yra gera pradžia. Ruošiant anglišką tokio pobūdžio veikalą, reikėtų jo turinį praplėsti paliečiant čia įvardintus klausimus.

Knyga yra gaunama pas platintojus arba iš Lithuanian Medical History Fund, % S. Blažys, 3038 W. 59th Street, Chicago, IL 60629. Kaina paštu yra \$37.

IR ANGLIJOJE PRISIMINTI 1949 m.
DIDIEJI VEŽIMAI Į SIBIRĄ
IŠ PABALTIO

Londone Pabaltiečių taryba, prisimindama 1949 m. deportacijas iš Pabaltijo kraštų, padėjo gedulo vainikus prie Jaltos paminklo kovo 25 d.

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

ŽEMAIČIŲ KLUBO VEIKLA

Žemaičių kultūros klubo metinis narių susirinkimas įvyko kovo 16 d. Zigmą Kojak svetainėj. Ilgametis klubo pirm J. Skeivys pravedė susirinkimą. Buvo pastebėta, kad viena klubo narė sunkiai serga - finansų raštin. E. Strungis ir jai palinkėta greit pasveikti. Po to buvo protokolo skaitymas, kurį perskaitė sekretorė R. Didžgalvis.

Revizijos komisijos pranešime paaikšėjo klubo gera finansinė būklė.

Klubas turi ir šiek tiek atsarginio kapitalo. Mirus klubo nariui pasiunčiamas gėlių vainikas ir skiriama 50 dol. mirusio-sios giminėms. Toliau pranešė, kad klubas turi dar 28 narius.

Buvo diskutuojama klubo aukso jubiliejaus minėjimas rudenį. Klubas buvo įsteigtas 1938 m. lapkričio 2 d. Visos kitos detalės bus aptartos galutinai gegužės mėn. susirinkime.

Po aptarimų ir sąskaitų išmokėjimo buvo vaišės ir malonus žemaičių pabėdravimas.

J. Skeivys

BALTIC BAKERY

4627 South Hermitage Ave.
Chicago, IL.

Tel. LA 3-1510

2616 West 69th Street

Chicago, IL.

Tel. 737-6784

ROBERT J. ZAPOLIS

Attorney at Law

12413 SOUTH HARLEM AVENUE
PALOS HEIGHTS, ILLINOIS 60463

PHONE: (312) 361-4200

LIETUVIŲ RESTORANAS
CHICAGOS MIESTO
CENTRE

KAZ'S

RESTAURANT and BAR

1154 South Michigan
Chicago, Illinois 60605
#312/863-9318

Peter K. Duda
General Manager

Iš kongresmano HENRY J. HYDE pagerbimo, kurį suruošė Respublikonų tautybių taryba 1987 m. gruodžio 19 d. Chicagoje.

Nuotraukoje iš kairės - Du Page Apskrities komisijonierė Pat Trowbridge (lietuvaite), kongresmano Harris Fawell atstovas, ALTO pirm. G. Lazauskas ir valstijos atstovas Jack Kubik. Nuotr. Vytenio Milūno.

Phone: (312) 778-2100

ALTO SURENGTI SVARBŪS PRANEŠIMAI

● 1988 m. kovo 23 d. Liet. Tautiniuose Namuose Madisono ALTO skyriaus pirm. inž. Algirdas Čaplėnas visuomenei padarė pranešimą apie sovietų propagandines pastangas "suporuoti" Vilniaus miestą su Madison, Wisc. Vietos ALTO skyrius išvystė opoziciją, kad sovietų peršama per okupanto patikėtinius "miestų seserystė" neįvyktų. Tik gaila, kad viena LB veikėja, gyvenanti net kitoje valstybėje (Seattle, Wa LB pirm. Bertulytė-Bray) ėmė rašyti laiškus Madisono miesto pareigūnams už šios "seserystės" įvykdymą ir tuo remdama okupanto pareigūnų užmačias. Inž. A. Čaplėnas parodė TV video filmą, kaip vyko kovo 15 d. Madisono miesto tarybos posėdis, kuriame opozicijos advokatas rėmėsi minėtos Bertulytės laišku.

Taip pat latviai ir estai kitose vietovėse kovoja, kad jų miestus okupantas nepanaudotų "miestų seserystės" politinei propagandai.

● 1988 m. kovo 27 d. Chicagoje Edita Abrutienė, buvusi kalinė Mordavijoje ir tremtinė Sibire, padarė visuomenei platų pranešimą apie savo vargus ir kančias Sovietų priespaudoje.

HIRING ! Federal government jobs in your area and overseas. Many immediate openings without waiting list or test. \$ 15 - 68,000. Phone call refundable. (602) 838 - 8885 Ext. 9234 .

P A T R I A

Gifts • Electronics • Service

2646 W. 71st Street
Chicago, Illinois 60629

ANATOLIJUS SLUTAS

NORMAN BURSTEIN MANUFACTURER OF FINE FURS

TELEPHONES

OFC. 263-5826

RES. 677-8489

BY APPOINTMENT

679 NORTH MICHIGAN AVENUE
2ND FLOOR (ENTRANCE FROM HURON ST.)
CHICAGO, ILLINOIS 60611

BRIDGEPORT DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

ZARASIŠKIŲ KLUBO VEIKLA

Jau 53 metai, kai klubas, sulaukęs pavasario, kovo mėnesį užbaigia savo metinę veiklą.

Šiais metais valdyba pasirūpino, kad Jėzuitų koplyčioje būtų atnašaujamos šv. Mišios už mirusius klubo narius. Kovo 13 diena 11:15 val. ryto, nors ir blogam orui esant, gana gausiai susirinko už mirusius pasimelsti.

Po pamaldų visi rinkosi į Gintaro svetainę metiniam susirinkimui. Susirinkimą 1 valandą po pietų atidarė klubo pirm. Alex Navardauskas.

Per 1987 metus klubas neteko 3 narių. Gražiais darbais apvainikuotą šios žemės kelionę baigė Zarasiškių klubo steigėjas ir garbės pirmininkas dail. Mikas Šileikis, Z. Bikulčienė ir Bronė Rutkauskienė. Mirusieji pagerbti minutės susikaupimu. Mirusiųjų artimiesiems klubo vardu reiškiamame nuoširdžia užuojauta.

Susirinkimui pirmininkauti pakvietė Alex Zaką ir sekretoriauti Stasė Rudokienė.

Protokolą perskaitė Stasė Rudokienė, be jokių klausimų vienbalsiai priimtas. Valdybos pranešime pasidžiaugta, kad praėję metai buvo derlingi, aruodas pripildytas, davė progą aukomis paremti lietuvišką veiklą. Aukos paskirstytos; Vlikui, Altui, Balfui, Lietuvos aidams, Margučiai, Šluto radijui, Draugui, Laisvajai Lietuvai, Sandarai, Lietuvių Balsui, Kronikai ir Žmogaus teisėms ginti. Iš viso aukomis išmokėta 415 dol. Baigiant pranešimą išreikšta padėka klubo valdybai už pasiaukojimą pareigose, dirbusiems parengimuose.

Revizijos komisijos pirm. Jonas Adomėnas susirinkime negalėjo dalyvauti. Jį pavaduodamas Steve Rudokas perskaitė revizijos aktą, rodantį, kad klubo finansiniai reikalai ir atskaitomybė tvarkoma gerai. Patvirtintas vienbalsiai.

Valdyba vienbalsiai palikta ta pati, o Kazys Čiurinskas pagyrė už gerai, teisingai atliekamas klubo pareigas. Valdyba šiems metams: Alex Navardauskas — pirm., Alfonsas Čičelis — vicepirm., Steve Rudokas — sekr., Jonas Krumplys — išdėninkas. Revizijos komisiją

sudaro Jonas Adomėnas, Alex Zakas ir Povilas Peskaitis. Parengimų komisija: Petras Benešius — vadovas, Stasė Rudokienė, Elena Kundrotienė, D. Čičelienė ir C. Navardauskas. Registered Agent — Steve Rudokas. Į klubo bičiulišką šeimą vienbalsiai priimti šie nauji nariai: Tomas Leonas, Emilija Petrakis, Mikolas Puškarskis, Ellie Schneider, Albinas Petrauskas, Rima Krumplienė, Anelė Ramanauskas, Kostas Ramanauskas, Lewis Zook, Albina Zook, Julie Zook ir Juozas Staška.

Valdybos posėdžiai bus šaukiami kas trys mėnesiai ir, reikalui esant, bet kuriuo metu. Narių susirinkimai pavasarinis kovo mėn. ir rudeninis spalio mėn. Gegužinė Šaulių salėje gegužės 29 dieną. Antrajai gegužinei dar nenutartas laikas.

Narių ir visuomenės informacijai apie klubo veiklą korespondencinėmis žinutėmis rašyti spaudoje ir per radiją. Bendravimas su kitomis organizacijomis, lankytis į jų ruošiamus rengimus, minėjimus, tuo užtikrinsim ir mūsų klubo pasisėkimus.

Kitas visuotinis narių susirinkimas bus spalio mėnesį. A.

Jurgio Glovecko

10 metų mirties sukaktis

Jurgis Gloveckas

Jei mirčiau, tu neverk,
Tik melsvu žvilgsniu dangų man nuskink,
Žibuoklių liepsną pilną saują semk
Ir berk mano akių naktin...

(J. Kėkštas)

Š. m. balandžio 5 d. sukako dešimts metų, kaip negailestinga mirtis iš gyvųjų tarpo išskyrė taurų lietuvi, patriotą, amžinos atminties Jurgį Glovecką.

Gyvenęs Kanadoje, Chicagoje, jau eilę metų iki pat savo mirties gyveno Sun City, Calif., kur mirė ir buvo palaidotas Paris kapinėse, arti Sun City, Californijoje.

Jo nepamirštamai liūdi žmona Petronėlė, giminės Lietuvoje ir Amerikoje, artimieji bei draugai.

Ilsėkis ramybėje!

NAŠLIŲ KLUBAS

Gausus našlių, našliukų ir pavienių klubo metinis narių susirinkimas buvo vasario 19 d. Pirm. Bernice Žemgulis atidarė susirinkimą. Ji pranešė kad yra mirus klubo narė Magdalena Oberjat. Buvo pagerbta vienos minutės tyła ir atsisojimu.

Protokolą perskaitė pirm. B. Žemgulis, o knygų patikrinimą pranešė komisijos narys Alfonsas Kizlaitis. Taip pat pranešta, kad turi ligonių. Automobilio buvo užgauta Emily Namchausky. Serga Anna Condux, Bernice Lukas, Aldona Heyduk.

Klubas nutarė turėti vieną išvyką vasarą-birželio 14 d. į Lake Villa ir piktiką liepos 10 d. Šaulių salėje. K.

PASSBOOK SAVINGS...

the best way to save regularly!

5 1/2%

Paid and Compounded Quarterly

see us for HOME financing.

AT OUR LOW RATES

WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILL. 60608 Hours: Mon. Tues. Fri. 9-4 Thur. 9-8, Sat. 9-1

PETER KAZANAUSKAS, Pres. Tel. 847 - 7747

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

Kas skaito, rašo—
SANDARA
išsirašo

AL BARTKUS (OWNER)

PLAZA PUB

2539 W. 69th St.

Member Sandara Lodge " 77

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

Juozas Bacevičius
VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Sekmadieniais uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SUKVAILĖJIMO PROBLEMA

Rašo Albinas Pocius

Pakilus XX-tojo amžiaus kultūrai ir švietimui, atrodo neturėtų būti jokios žmonių sukvailėjimo problemos, tačiau nors ir labai gaila, taip nėra.

Niekur nėra tiek daug psichiatrinės ligoninės sergančių žmonių, kaip kraštuose, kur švietimas ir ekonominis gyvenimo lygis yra aukštai pastatytas, nes geras gyvenimas žmogų išlepina ir jis nebemoka gyventi ir savistoviai galvoti.

Kad žmogui nebereikia kovoti už duonos kąsnį, jis pasijunta išmuštas iš normalaus gyvenimo vėžių ir pradeda ieškoti to, ko nėra ir kaip tame Senajame Įstatyme, nusilpdo sau aukso verslį, nes praradus Dievo ir Tėvynės meilę, reikia tada garbinti svetimus stabus.

Niekur Gorbačioviui su savo Glasnost ir Perestroikos propaganda nepavyko tiek daug surasti kvailių, kaip Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, Anglijoje ir Švedijoje. Visur, kur tik gyvenimo lygis aukštesnis, žmonės nemokėdami savistoviai ir kritiškai galvoti, patikėjo Sovietų Rusijos permainų propagandai. Gero gyvenimo išlepintas žmogus nebenori kovoti už tiesą ir gerį arba laisvę, bet ieško kažko naujo ir modernaus. Jie teisina save sakydami, kad reikia eiti kartu su gyvenimu, nes nori nuslėpti savo dvasinę menkystę.

Po Lenino mirties su kiekvienu naujo Rusijos diktatoriaus atėjimu, spaudoje pasipildavo jo garbinimas ir pranašystės, kad štai prasideda nauji laikai. Tas viskas buvo rašoma ne sovietų liaudžiai, bet Vakarų pasaulio kvailiams, kad dar labiau juos sukvailinti ir paruošti dirvą pasaulinei revoliucijai. Sibiro vergų stovyklos niekada nemažėjo, bet vis labiau didėjo. Ten ir mes praradome vieną trečdalį savo tautos, pačių geriausių žmonių.

Šiandien atėjo eilė garbinti Gorbačiova. Visi rašo, koks jis geras. Jis įvedė Glasnost ir Perestroiką, nors jie patys gerai nežino, ką tie žodžiai reiškia. Su Gorbačiovo žmona Raisa visi seniai negali atsidžiaugti. Kokia ji graži. Kaip gražiai ji rengiasi. Jos viena suknia, daugiau kainuoja kaip Rusijos darbininko trijų mėnesių alga. Visi ža- visi jos nepaprastu gudrumu, nes moka rusų, prancūzų ir hebrajų kalbas.

Kada Gorbačiovas lankėsi Amerikoje susitikti su prezidentu Reagan, gudurūs biznierių paleido į rinką marškinukus su Gorbačiovo paveikslu vienoje pusėje, o su piautuvu ir plaktuku kitoje pusėje. Jie per porą savaitių pardavė pusę milijono marškinukų Amerikos jaunimui. Su prezidento Reagan paveikslu tepardavė tik 50,000. Matosi, kaip milijonierių vaikai yra išsiilgę "svieto lygybės".

Nemažesnė pasimetimo problema pastebėta ir mūsų išeivijos tarpe. Kaip kvaila žuvelė, kad užsikabina ant spalvotos blėkutės masalo, taip ir mūsų žmonės užsikabina ant Glasnost ir Perestroikos masalo ir akiai patikėjo į kažkokius pasikeitimus sovietų imperijoje. Daug kas pradėjo gyventi iliuzijų pasaulyje, galvodamas, kad Lietuvoje jau rusų nebėra, o jeigu ir yra dar vienas kitas, tai jie tokie geri, kad nors prie žaizdos dėkime.

To sukvailėjimo arba pasimetimo pasekmėje, per Jaunimo Kongresą nuleidžiant vėliavas "kažkas" neleido giedoti Lietuvos Himną, o Melbourne per užbaigimo iškilmes nebuvo nei Lietuvos Himno nei trispalvės. Ar buvo tik vadovų pasimetimo ar sąmoninga perestroika?

Mūsų turistai dabar būriais veržiasi į Vilnių. Tas gerai. Reikia kalėjime esančius savo brolius aplankyti, bet blogumas yra, kad pradėdama bičiulystė su kalėjimo sargais. Štai mūsų pagarbūs dailininkas V.K. Jonynas nuvažiavęs į Vilnių surengė savo kūrinių parodą. Niekas negali jo už tai smerkti, bet nusižeminti tai nereikėjo. Dekodamas už leidimą turėti savo kūrinių parodą jis sako: Dėkoju šlovingajai komunistų partijai už leidimą turėti mano kūrinių parodą Vilniuje. Ar to reikėjo? Galėjo padėkoti Tėviškės draugijai arba menininkų sąjungai, bet ne "Šlovingai" partijai, kuri yra rusų okupacijos ramsis ir padėjo okupantui sunaikinti Lietuvos nepriklausomybę.

"Šlovingoji" partija neliko jam už tai skolinga. Štai skaitome "Tiesoje" ir "Gimtajame Krašte", kad Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsaku, Vytautui Kazimierui Jonynui suteikiamas nusipelnusio meno veikėjo vardas. 1987 m. kovo 13 d. Vilniuje.

Štai kokia kaina perkami titulai iš kalėjimo sargų. Tas garbės nedaro nei vienam lietuviui, nei visai išeivijai. Ar bent vienas mūsų "turistų" būdami pavergtoje Lietuvoje aplankė Nijolę Sadūnaitę ar tremtinį arkivyskupą Steponavičių? Ar nuvežė bent vieną knygą ar maldaknygę savo giminėms ar mokslo draugams? Rusų muitinė leidžia įsivežti savo reikalams vieną maldaknygę arba knygą, bet jūs visada galite nekaltai pamiršti ją pasiimti atgal. Kada muitinėje klausia, kur padėjai knygą, geriausia pasakyti - pamiršau viešbutyje.

Kiekvienas, kurs mėgins gyventi neužgaudamas nei Dievo, nei velnio, jau bus save praradęs. Dviem dievams tarnauti negalima ir yra neįmanoma vieno iš jų nenuskriaudžiant. Žinokime, kad Glasnost ir Perestroikos propagandai išblėsus, So-

viety Rusijoje gyvenimas vėl eis sena vaga. Diktatūros santvarka nepasikeis ir mums vėl reikės kovoti, kad Lietuvos vardas nebūtų išbrauktas iš pasaulio žemėlapių, todėl savo veiksmais neapnuoginkime save.

Australija

* * *

LATVIŲ LAIŠKAI

IŠ MASKVOS

Lietuvių draugas ir latvių spaudos bendradarbis Osvalds Akmentinš 1987 m. žiemą išleido savo septintą veikalą "Vėstules no Maskavas" (Laiškai iš Maskvos). Ši knyga nagrinėja Amerikos latvių repatriantų likimą Sovietų Rusijoje, 1917-1940 m. Autorius panaudojo repatriantų susirašinėjimo ištraukas, pateikdamas savo paaiškinimus ir pastabas. Keleivių laiškai dar egzistuoja, kai kurie buvo perspausdinto Roxbury leidžiamame STRADNIEKS (Darbininkas) laikraštyje. Autorius daugiausia aprašė latvių socialistų veiklą. Po 1905 m. revoliucijos nemaža kairiųjų pažiūrų latvių atvyko į JAV didmiesčius. Nemažai socialistų apsigyveno Bostono kvartale.

Daugelis jų nepatenkinti Amerikos gyvenimo sunkiomis sąlygomis ir svajojo apie revoliuciją Europoje. Daugelis latvių socialistų tapo Lenino šalininkais. Užtat prasidėjus 1917 m. revoliucijai, 400 latvių grįžo atgal į Rusiją, išplaukdami iš San Francisco, Seattle ir Vankuvero uostų. Skurdas ir ligos juos pasitiko Vladivostoke. Vaikai krito nuo ligų. Vyrai buvo priversti dalyvauti rusų pilietiniame kare.

1920 m. komunistų agentai pradėjo verbuoti darbo žmones grįžti į Sovietų Rusiją. Atsirado naivių latvių, kurie pasitikėjo darbininkų rojaus iliuzijai ir entuziastingai traukė atgal į Rusiją.

Vien iš Roxbury latviai Fricis Rožins, Jānis Beržinš-Ziemelis, Simanis Bergis, Davids Beika ir Augusta Peness tapo komisariais 1919m., kai raudonieji okupavo dalį Latvijos 5 mėnesiams. Tačiau 20 metų po Bolševikų Revoliucijos, Stalinas pradėjo genocidą prieš Amerikos latvius, kurie gyveno Rusijoje. 1937 m. Stalinas likvidavo Latvių Komunistų Partiją, išžudė LatKP centro valdybą ir žymesnius veikėjus. Toks buvo likimas repatriantų revoliucionierių.

Žurnalisto Akmentinš stilius yra lengvas. Knygoje yra iliustracijų ir nuotraukų iš 1917-1940 m. laikotarpio. Kas skaito latviškai ir domisi radikalių pažiūrų imigrantų veikla ir "grįžimu" į Rusiją, ras daug įdomios medžiagos šiame veikle.

Osvaldo Akmentinš'o "Vėstules no Maskavas", Dorchester, MA 1987, minkštais apdara, 148 puslapių (Kaina nepažymėta). P.O. Box 48, Dorchester, MA 02122.

Algirdas Budreckis

GYVATĘ REIKIA UŽMUŠTI
JOS PAČIOS LIZDE

Brangi Nicaraguos taikos kaina

Rašo Jonas Daugėla

Su nuostabia šypsena reikėtų vertinti JAV kongreso vadovo (speaker of the house) pareiškimą, kad tik jo suplanuotas ir pasiūlytas karinės pagalbos sustabdymas Nicaraguos sukilėliams privertė komunistą Ortega pradėti "taikos" derybas. Ir dar nuostabiau, kad tokiu politiniu naivumu patikėjo ir Atstovų rūmų dauguma ir paramą laisvės kovotojams tuojau sustabdė. Nejaugi Amerikos politikos šulai dar iki šiol neįsitikino, kad komunistai skaitosi tik su jėga. Tikrai ne kokie humanitariniai jausmai ir artimo meilės pajautimai privertė komunistą Ortega ieškoti taikos. Prie derybų stalo jį atvedė gyvenimo realybė, noras laimėti laiko ir kovų su sukilėliais nesėkmė.

Daugiau reikėtų tikėti, kad staiga derėtis jis panorą, kai prie pat kovų linijų nusileido 3200 Amerikos marinų ir apsaugojo nuo sunaikinimo dar šio-kius tokius laisvės kovotojų ginklų ir šaudmenų likučius. Daug prisidėjo ir šalies ekonominiai sunkumai bei gyventojų nepasitenkinimai. Juk Kremliaus vadovai į Nicaragą siuntė tik ginklus, bet nesirūpino ne tik gyventojų, bet ir karių maitinimu ir jų apranga bei avalyne. O, be to, Ortega labai gerai perprato, kad bet kuriomis priemonėmis syki sunaikinus sukilėlių ginkluotą pasipriešinimą, jau bus nebeįmanoma už kurio laiko jį vėl atgaivinti.

Šiomis dienomis jau Amerikos kongresas nutarė skirti humanitarinę paramą sukilėliams, o reikalui esant atnaujinti ir karišką tiekimą. Bet sunku suprasti, kokią reikšmę gali turėti ateityje visi šie pažadai laisvės kovotojams, jeigu pačių laisvės kovotojų jau nebebus. Tad ši laisvių ir demokratijos šalis dar kartą negailestingai apleido laisvės kovotojus, kurie demokratijos ir laisvės idealus gynė čia pat Amerikos pašonėje.

Savo laiku nebuvo išgirstas Lietuvos laisvės kovotojų pagalbos šauksmas. Jie ir be jokios pagalbos išsilaikė net 8 metus. Vėliau vergijai ir mirčiai buvo išduoti Vengrijos sukilėliai. O šiandien komunistų sauvalei liko palikti laisvės kovotojai jau veik savojoje žemėje.

Vakarų demokratijų apleisti sukilėliai buvo priversti pasirašyti paliaubų sutartį. Bet ši sutartis yra niekas kitas, kaip

tik laisvės kovotojų išdavimas ir dar vienas komunistų laimėjimas. Paprastai panašių susitarimų tekstuose tiesos reikia ieškoti tarp teksto eilučių. Tačiau šiame susitarime visa tragiška tiesa yra juodu ant balto parašyta pačiose eilutėse. Ortega nieko neturėjo atsisakyti. Jis ir toliau leis sovietams gilinti jo šalies uostus, kad į juos galėtų lengvai įplaukti rusų lėktuvnešiai. Jis ir toliau leis sovietams didinti orauosčius, kad juose galėtų nusileisti didieji bombonešiai. O tuo pačiu metu laisvės kovotojai turi tuojau atsisakyti bet kokios kitų valstybių paramos ir pasitraukti į savo slėptuves svetimoje šalyje ir iš jų neišeiti iki bus pasirašyta taikos sutartis.

Tiesa, Ortega pažadėjo išleisti dalį politinių kalinių. Tačiau didesnę jų dalį jis pasilieka dar už kalėjimų virbų ateities deryboms. Bet svarbiausia, Ortega pavyko kovojančią sukilėlių armiją staiga paversti tik paprastų politinių pabėgėlių apleista minia. Bet tuo pačiu metu jis didina ir stiprina savo kariuomenę. Ir šiandien ši Nicaraguos kariuomenė yra pati didžiausia Pietų ir Vidurio Amerikoje.

Be abejo, tokia paliaubų sutartis yra niekas kitas, kaip tik sukilėlių išdavimas ir jų besąlyginis pasidavimas. Sukilėlių vadas Adolfo Colero buvo priverstas iškelti baltą vėliavą ir Ortega po kovų pakloti visus savo ginklus. Ir ši kartą, kaip ir praeityje, komunistų vergijai pasiduoti jį privertė jo ištikimiausi sąjungininkai. Per visus ilgus kovų metus laisvės kovotojai savo likimą buvo patikėję Amerikai. Tad toks jų išdavimas jiems liko dar skaudesnis, nei anais metais mūsų miško brolių nusivylimas.

Tad labai teisingai Ortega, pasirašęs susitarimą, viešai padėkojo viso pasaulio vyrams ir moterims, amerikiečiams ir jų vyriausybei, bet ypatingai kongreso vadovui Jim Wright.

1977 m., kai Ortegos komunistai pradėjo kovą prieš Anastazio Somozes režimą, jie tautai paskelbė savo politinę platformą. Šioje platformoje jie išsakydami išsakė, kad jie kovoja už nemirstamas Markso, Engelso, Lenino ir Sandino revoliucines idėjas. O šiandien, pasirašęs paliaubų sutartį, Ortega didžiavosi, kad jam pavyko užbaigti karą neatsisakant savosios revoliucijos. Atseit, savoje šalyje jis ir toliau galės vykdyti anais metais paskelbtą bolševikišką programą. Ir tuo pačiu jam jau niekas nebetrukdydys draugėje su Kubos Castro plėsti komunizmą ir platesnėje šio žemyno aplinkoje. Sutriuškinus laisvės kovotojų pasipriešinimą, be abejo, liko paša-

linta paskutinė kliūtis šioms jo ir jo globėjų užmačioms.

Tad labai teisingai vienas žurnalistas pasakė, kad dar viena raudonoji gyvatė paspruko iš savo lizdo. O reikėjo ją būtinai užmušti dar savo lizde...

LAIŠKAI

LAIŠKAS IŠ AUSTRALIJOS

Mūsų bendruomenės išmintingos galvos niekaip negali paaikškinti Australijos lietuviams, kodėl per Jaunimo Kongresą nei vėliavas vakare nuleidžiant, nei Kongresą užbaigiant nebuvo leidžiama giedoti Lietuvos Himną, tik Maironio Lietuva brangi.

Visi vadovai negali surasti, kas uždraudė ir iš kur tas draudimas atėjo. Žmonės yra labai pasipiktinę, ypatingai tie, kurie Kongresui daug aukojo pinigais ir darbu.

Galbūt Jūs ten Amerikoje geriau žinote apie tokius draudimus. Ar jie atėjo per "apvaliojo stalo" pasitarimus Vilniuje ar juos pravedė Kultūrinių ryšių įgaliotiniai?

Gorbačiovo paskelbtas Glasnost ap-suko daug kam galvas ir jas visai sukvailino. Nesuprantu, kodėl jie negrižta namo į savo "Dabartinę Lietuvą". Matote, rašyti "pavergta Lietuva" jau daug kas nebenori.

LB.

1988. kovo 6 d.
Adelaidė, Australija

ŽURN. STASIO PIEŽOS LAIŠKAS
SANDAROS REDAKCIJAI

Dėkoju nuoširdžiai už patalpinimą mano kūrinio "Let Freedom Ring in Lithuania", kuris yra taikytas pagauti atydą jaunimo ir svetimtaučių.

SANDAROS Lietuvos Nepriklausomybės Dienos leidinys yra tikrai patriotinis - įkvepia mūsų širdyse meilę dėl mūsų tėvynės Lietuvos. Sveikinu už išmintingą redagavimą!

Te Dievas laimina Tave, šeimą ir mus lietuvius...

Stasys Pieža

1988. Kovo 16 d.

ENGLISH section

EDITOR
Dr. Antanas Adomėnas

The United States does not recognize the
incorporation of Estonia, Latvia and Lithuania
into the Soviet Union

An Introduction to the History of Lithuania

Algirdas M. Budreckis

47. The Diet of Lublin

Since the unsuccessful war with Moscow was driving the lesser gentry into a position where they would welcome a closer association with Poland, a meeting of Lithuanian and Polish Diets was to take place in Lublin, Poland at the end of 1568. Before departing for Lublin, the Lithuanian magnates, headed by Nicholas Radvila the Brown, the Samogitian Elder John Katkevicius and Vice-Chancellor Eustache Valavicius, obtained a solemn promise from Sigismund Augustus, which guaranteed the Lithuanians that their rights and cause would be respected, and that no attempt would be made to create a Lithuanian-Polish Union without their consent. Events proved Sigismund Augustus a liar.

The Diets convened on January 10, 1569. Relying upon the recently promulgated Second Lithuanian Statute, the Lithuanians took a legalistic position and refused to accede to the Polish demands that negotiations be resumed on the basis of the Act of Mielnik and the Warsaw Recess, neither of which had been ratified by Lithuania.

The Poles rejected the Lithuanian plan of union which called for a commonly elected ruler with separate coronation in Vilnius as Lithuanian grand duke, and a separate coronation as Polish king at Cracow, a common defense, common diets, which would discuss only questions of common interest and assemble alternately in Poland and in Lithuania, continuance of separate national diets, reservation of Lithuanian government offices exclusively to subjects of the Grand Duchy, permission for Poles to acquire landed estates in Lithuania and for Lithuanians in Poland, a common monetary standard, but an independent Lithuanian treasury controlled by a Lithuanian treasurer, and establishment of exact borders between the two states by a special commission.

When it became apparent that an impasse was reached, the Lithuanian delegates announced their decision to depart from Lublin on March 1st. Valavicius alone remained in Lublin to follow Polish politics.

Sigismund Augustus, aided by the Polish Diet, passed a series of acts, which not only violated his promises to the Lithuanians, but also exerted moral pressure upon the Lithuanians and forced them to agree to the kind of union the Poles wanted. By royal decree he incorporated Podlesia, Volhynia, Kiev and Bratslaw into Poland. The protests of the Lithuanians went unheeded. Engaged in war with Moscow the Lithuanian gentry was unable to mobilize against Poland. Meanwhile, officials in the four palatinates seized from Lithuania were required to take an oath of allegiance to the Polish crown and to renounce all ties with Lithuania. Those who refused to obey were immediately deprived of their position.

On June 6th the Lithuanian senators and newly elected deputies of the Grand Duchy's county dietines arrived in Lublin for the purpose of resuming negotiations with the Poles. Valavicius and Katkevicius acted as the chief Lithuanian spokesmen. They demanded the restoration of the four palatinates and removal of the delegates of these provinces from the Polish Diet. They found it impossible to alter the position of the Poles and impossible to win the support of their grand duke, Sigismund Augustus. Consequently, on June 27, 1569, the Lithuanian Diet announced its acceptance of the conditions proposed by the Poles. On July 1st both parties ratified the Acts of Lublin creating the Commonwealth of the Kingdom of Poland and the Grand Duchy of Lithuania.

By the terms of this Union of Lublin, Lithuania and Poland remained completely sovereign states, merely united as equal partners in a confederation of nations; this fact was usually denoted by the very inexact title, the Commonwealth (*Rzeczpospolita*). They formed one state only so far as they shared a common ruler, who was elected in common, and a Diet, at which senators and deputies from Lithuania and Poland sat side by side. The dualism of this Commonwealth was emphasized by each country's retention of its own internal administration, its own particular law codes, its own treasuries and its own army. The coronation of their ruler as the king of Poland and his installation as the grand duke of Lithuania were accomplished by one and the same ceremony at Cracow.

After the act of union, the Diet of Lublin remained in session until August 12th, as the first common Diet of Poland-Lithuania. It was agreed that the House of Deputies was to consist of two representatives from each county, duly elected at the county dietines; and the bishops, palatines, castellans, and ministers, by reason of their status, were to be the only recognized members of the Senate.

By this scheme, the great number of dignitaries and dukes, who had previously enjoyed senatorial rank in Lithuania, were excluded from the Senate of the Commonwealth. Warsaw was designated as the ordinary meeting-place, unless for some grave reason the site was transferred by the ruler to another Polish city. Livonia although annexed in 1566 by Lithuania as part of the Grand Duchy alone, upon the insistence of the Poles, was placed under the condominium of the Commonwealth. Similarly, the duke of Courland and Semigallia was required to acknowledge his vassalage to both partners of the Commonwealth. A special committee was appointed to prepare another revision of the Lithuanian Statute, mainly for the purpose of removing the clause, which made it illegal for Poles to acquire estates and obtain offices in Lithuania. The Lithuanian Statute was finally amended in 1589, and Poles were allowed to become landlords, but not officials in Lithuania.

48. The Protestant Reformation in Lithuania

It took less than 17 years for the doctrines of Martin Luther to reach the Grand Duchy of Lithuania. As early as 1520 Sigismund had forbidden the importation of Lutheran books and the propagation of Luther's writings in Poland. Through the influence of Sigismund's Italian wife, Bona Sforza, humanists resided in Cracow and Vilnius. German merchants in Lithuanian towns were inclined toward the new Lutheran doctrine, while the sons of the magnates and the gentry studied at German universities, and inevitably came into actual contact with the doctrines of the Reformers.

The Reformation appealed to the Lithuanian gentry not because it proposed to correct existing defects in the Catholic Church, for in reality the gentry itself had been responsible for many of the prevalent vices. It attracted the magnates and the boyars because it offered a splendid opportunity to increase their already wide privileges. The Reform movement also initiated a series of clashes on religious issues which resulted in violence even as late as the middle of the 17th century. It likewise was the cause of the publication of some of the earliest books in the Lithuanian language and the establishment of a university in the Grand Duchy's capital, Vilnius. Since it never received full governmental support it failed to entrench itself as deeply in the Grand Duchy as it had succeeded in doing in Prussia, Livonia, and Scandinavia.

Jonas Tartila, a Catholic priest, is usually credited as being the first reformer. Tartila began his activities at the Church of Silelis in Samogitia with a public explanation of Luther's theses in 1535-36. That same year Grand Duke Sigismund issued a decree forbidding the propagation of Lutheran and Anabaptist teachings under pain of confiscation of personal property. Tartila was compelled to flee into Prussia.

The correspondence between Albrecht of Prussia and the Lithuanian magnates at this time revealed the wavering position of the prominent families of Bilevicius, Katkevicius, Radvila and Kesgaila. And in 1540 the Franciscan monks at Vilnius began to preach Protestant doctrines in the Church of St. Ann, where from the beginning of the 16th century religious devotions had already been held in the German language for the accommodation of German merchants. In 1539, Abraham Kulvietis, who had studied under Erasmus and Melancthon, established a school in Vilnius favoring Protestant tendencies which was attended by several dozen sons of magnates. But through the efforts of Paul Alseniskis, bishop of Vilnius, acting with the approval of Grand Duke Sigismund, Kulvietis was compelled to exile himself to Koenigsberg in 1542. His school was suppressed. In Koenigsberg he obtained a professorship, where another Lithuanian, Stanislas Rapalavicius (Rapagelanus), who had studied at Wittenberg through Albrecht's support, also taught. Their efforts were short-lived, since both teachers died in 1545.

JOINT BALTIC AMERICAN NATIONAL COMMITTEE

REPRESENTING
ESTONIAN AMERICAN NATIONAL COUNCIL
AMERICAN LATVIAN ASSOCIATION, INC.
LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL, INC.

March 25, 1988

The Honorable Mikhail S. Gorbachev
General Secretary of the Communist Party
The Kremlin
Moscow, USSR

Whereas, the formerly democratic European nations of Estonia, Latvia, and Lithuania are still illegally and militarily occupied by the Soviet Union,

Whereas, on June 14, 1941, the first mass deportations of thousands of innocent citizens of the Baltic States were carried out by the Union of Soviet Socialist Republics,

Whereas, as a continuation of the brutal forced collectivization of farms, on March 25, 1949, Stalin deported almost 200,000 Estonian, Latvian, and Lithuanian farmers and their families to Siberia, most never to be seen again,

Whereas, even the Soviet-controlled press in Latvia and Estonia has begun to admit that several mass deportations took place after the USSR invaded Estonia, Latvia, and Lithuania in 1940.

Whereas, detailed statistics published in the Estonian cultural weekly *Sirp ja Vasar* (November 27, 1987) show that 80% of the Estonians shipped to Siberia were women, old people and children. 1500 of the more than 10,000 Estonian deportees in 1941 were children under 7 years of age. In 1949, only 7.5% of the over 60,000 Estonian deportees were men between the ages of 20 and 49, belying Soviet claims that only potential anti-Soviet partisans and resistance fighters were removed from Estonia,

Whereas, the decision to treat innocent people so brutally en masse can be explained only as a genocidal act against the Baltic peoples,

Whereas, on March 23, 1988, at the first congress of Soviet collective farmers in two decades, you called for more individual initiative and set the tone for radical agricultural reform, thereby admitting that Soviet state-run agriculture has been a failure,

Whereas, for Balts and Ukrainians, your admission of the failure of forced collectivization of farms only serves to magnify the horror of all the needless death, suffering, social and political upheaval, and economic deprivation inflicted upon our people,

We demand that the Soviet government, which continues to illegally and militarily occupy the Baltic States, pay reparations to the Estonian, Latvian, and Lithuanian people and to all individuals and families who have suffered directly or indirectly as a result of the genocidal Soviet policy of displacement of population for political reasons.

POST OFFICE BOX 4578 — ROCKVILLE, MARYLAND 20850 U.S.A. — TELEPHONE (301) 340-1954

Ellis Island Remember the Dream

Our ancestors risked everything they had to come to this country. We are a nation of immigrants and for millions of us, the corridors of Ellis Island meant a new beginning. The arrival, efforts and achievements of these immigrants changed the face of America forever. From their pioneering spirit the world's most powerful and productive nation emerged.

The largest wave of immigrants came to our shores through Ellis Island. They came carrying their meager belongings and their hopes and dreams for a new and better life.

As their ships dropped anchor in upper New York Bay, the sight of the Statue of Liberty brought tears to the eyes of these immigrants. But it was a copper-domed red brick building on Ellis Island that opened the doors for the immigrants and decided the future for more than one hundred million Americans today. Ellis Island was, for most, the gateway to America.

From 1892 to 1954, seventeen million people were processed by the officials of Ellis, the first Federal Immigration Station in this country. Today, they and their descendants account for almost half of the U.S. population. More than 40% of today's Americans can trace their roots to Ellis Island.

SANDARA

THE PRINCIPLES OF SANDARA
THE LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE
OF AMERICA

Sandara - the Lithuanian National League of America concerns itself with Lithuanian political and cultural matters in America and Lithuania.

The foremost, highest and guiding ideal of Sandara is the preservation of national independence and the pursuit of the widest principles of democracy.

Desirous of the greatest freedom for our nation, we stand for a free and independent Lithuania with her capital in Vilnius.

Working in the political field, our first concern is to lead our members and all Lithuanians in general to a wise understanding of national and international politics, based on the slogans of democracy.

Bearing in mind the fact that the people of our nation confess various creeds, Sandara, in showing respect for each person, declares its tolerance of all religions and expressions of conscience.

Economically and in social questions, Sandara follows the principles of democracy and holds that each person should enjoy full freedom to benefit from the fruits of life, which are not gained in violation of this country's laws.

(Pagal šv. Rašto interpretaciją)

*** Vytautas Cibas ***

LITHUANIAN MINISTRIES

P.O. Box 321

Oak Lawn, Illinois 60454

U.S.A.

Tęsinys 31

Dabartiniais laikais Amerikoje skyrų teismai parodo apgailėtiną teisybę. Statistika rodo, kad iš keturių vedybų, vienos pasibaigia skirybomis. Tėvų skirybės netik neigiamai paveikia visą šeimą, bet dažniausiai išsiskyrę partneriai susiradę kitus, vėl apsiveda ir taip prasižengia šiam Septintam Dievo Įsakymui, kuris sako: "Nesvetimotariauk!" O ką jau kalbėti apie tokius, kurie gyvena ilgą laiką nevedę, tik susidėję? Koks baisus pavyzdys vaikams! Kada tokių tėvų vaikai užauga, koks būna jų elgesys? Ar tokie rūpinasi sukurti šeimą? Statistika rodo, kad dažniausiai tokių tėvų vaikai yra pasidavę narkotikų vartojimui, alkoholiui, vagystėms ir t.t... Ir iš kur kyla moterų išprievartautojai? Ar netokių tėvų vaikai, kuriems moralė visai nerūpi? O ką jau ir kalbėti apie šeimų sukūrimą! Netruksta tokių dalykų ir lietuvių šeimų tarpai!

B O S T O N

BOSTONO *Padangėje*BOSTONO INŽINIERIŲ AUKOS
LIETUVOS LAISVINIMO REIKALAMS

Bostono Amerikos Lietuvių Inž. ir Arch. S-gos (ALIAS) skyrius 1988 m. vasario 19 d. susirinkime, minint Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukaktį, Amerikos Lietuvių Tarybai suaukojo \$ 405.00.

Po \$ 100 - J. Rasys, po \$ 50 - L. Rudžiūnas, B. Veitas, R. Veitas, po \$ 25 - dr. J. Gimbutas, J. Balčiūnas, V. ir D. Eikiniai, B. Galinis, R. Veitaitė, po \$ 20 - K. Nenortas, po \$ 10 - R. Rudis.

Bostono ALIAS skyriaus pirmininkė yra R. Veitaitė, sekr. A. Girnius, išd. Rita Štuopienė

* * *

SANDAROS 24-TOJI KUOPA

Amerikos Lietuvių Tautinės SANDAROS kuopos Brocktone, MA valdyba 1988 m. išrinkta tokios sudėties-pirm. adv. William Pribušauskas, vicepirm. Frank Wallen, sekr. Stasė Gofensienė, išd. Petras Viščinis, finansų sekr. Leonard P. Yenush, direktoriai - Juozas Dabrega, Ona Eikienė ir Jonas Šuopys.

Kuopoje yra virš 200 narių, jų tarpe daug antrosios ir trečiosios kartos lietuvių.

Kasmet Sandaros 24-toji kuopa surengia Vasario 16-sios ir Mirusiųjų pagerbimo minėjimus pietų forma, į kuriuos atsilanko miesto administracijos atstovai, įvairūs svečiai ir kuopos nariai. Šiemet Vasario 16-sios minėjimas įvyko vasario 21 d. Į jį atsilankė arti 120 asmenų, kurių tarpe buvo miesto meras Carl D. Pitaro ir jo žmona, jo administracinis patarėjas John Buckley, miesto tarybos narys Gauss, Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Petras Šakalys, kun. Albertas Abračinskas ir kiti. Trumpą programą sudarė ir ją pravedė "Laisvės Varpo" vedėjas Petras Viščinis.

* * *

"LAISVĖS VARPAS" IŽENGĖ
Į 35-TUOSIUS METUS

Kovo 7 d. sukako 34-ri metai, kai veikia visuomeninio ir kultūrinio pobūdžio lietuvių radijo programa "Laisvės Varpas", kurią suorganizavo ir tebeveda Petras Viščinis.

"Laisvės Varpo" darbo sukakčiai buvo skirtas pavasarinis koncertas, kurio programą atliko operos solistas Ričardas Daunoras iš Vakarų Vokietijos, sol. Birutė Dabšienė-Vizgirdienė iš Los Angeles ir pianistas dr. Saulius Cibas iš Bostono.

PREZIDENTAS SUSITIKO SU TAUTINIŲ
GRUPIŲ RESPUBLIKONŲ ATSTOVAIS

1988 m. kovo mėn. 24 d. prezidentas Ronald Reagan priėmė tautinių grupių respublikonų atstovus. Delegacijai vadovavo Kazimieras Oksas ir Dalia Bobelienė, abu tarybos kopirmininkai, ir kiti tarybos pareigūnai. Nors nebuvo progos delegacijos nariams padiskutuoti ir kelti rūpimus klausimus, tačiau Kazimieras Oksas (kuris yra ALTO vicepirm.) prezidento asistentui įteikė raštą, prašant prezidentą atkreipti dėmesį į kai kuriuos lietuviams rūpimus klausimus.

* * *

Apačioje:

ILLINOJAUS
VALSTYBĖS
SENATO
REZOLIUCIJA
VASARIO 16
MINĖJIMO PROGA

STATE OF ILLINOIS
EIGHTY-FIFTH GENERAL ASSEMBLY
SENATE

Senate Resolution No. 889

Offered by Senator Judy Baar Topinka

WHEREAS, The Members of this Body are honored to recognize historic milestones that are significant to the citizens of this State; and

WHEREAS, The 70th anniversary of Lithuanian independence was celebrated on February 16, 1988, and this event should be commemorated; and

WHEREAS, Americans of Lithuanian descent are proud of their heritage of freedom and dedication to basic human rights; and

WHEREAS, Although Lithuanian freedom was cruelly abolished by forcible incorporation into the Soviet Union in 1940, the Lithuanian people remain determined to be free from tyranny and oppression; therefore, be it

RESOLVED, BY THE SENATE OF THE EIGHTY-FIFTH GENERAL ASSEMBLY OF THE STATE OF ILLINOIS, that we join Lithuanians and Americans of Lithuanian descent in celebrating and commemorating the 70th anniversary of Lithuania's Independence Day; and be it further

RESOLVED, That a suitable copy of this preamble and resolution be presented to Grozvydas Lazauskas, President of the Lithuanian American Council, on behalf of all its members, in recognition of their untiring and enthusiastic interest in promoting and preserving the Lithuanian heritage in this State.

Adopted by the Senate, March 23, 1988.

Wanda Hawder
Secretary of the Senate

Philip J. Reck
President of the Senate